

การคุ้มครองพยานในการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ

นางสาวกคดี ประดับเพชรรัตน์
คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

■ ABSTRACT

The objectives of this research were to study the attitude of the witness protection of public sector anti-corruption unit and the problems and constraints arising from applying the witness protection of public sector anti-corruption measures. The structured interview method was applied for this qualitative research to collect data from key informants: 20 persons involved in the witness protection of public sector anti-corruption unit such as staff and executives of Office of Public Sector Anti-Corruption Commission (PACC) including criminology and justice and witness.

This research found that the staff of the witness protection of public sector anti-corruption unit's attitude considered that the witness protection is extremely important and necessary due to the fact that they are a high-risk group.

According to the problems and constraints from applying the witness protection of public sector anti-corruption unit measures, the number of staff and budget from the Office of Public Sector Anti-Corruption Commission (PACC) was not sufficient and there was inadequate equipment to protect the witness as well as lack of witness protection measures disseminated.

Therefore, the witness protection should be rapidly and transparently transformed in order to build the witness reliability and relationship.

KEY WORDS : WITNESS PROTECTION, PUBLIC SECTOR ANTI-CORRUPTION

■ บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ในการคุ้มครองพยานในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ และเพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นเมื่อนำมาตรการการคุ้มครองพยานมาใช้ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างในการเก็บข้อมูลโดยเก็บข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ผู้เกี่ยวข้องในการคุ้มครองพยานในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติงานผู้บริหาร และผู้ให้ถ้อยคำหรือผู้แจ้งเบาะแสของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญด้านอาชญาวิทยาและงานยุติธรรม จำนวนทั้งสิ้น 20 คน

ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ในการคุ้มครองพยานในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ

มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าการคุ้มครองพยานเป็นสิ่งที่จำเป็นและมีความสำคัญเป็นอย่างมาก เนื่องจากพยานเป็นกลุ่มบุคคลที่มีความเสี่ยงต่อการได้รับผลกระทบและได้รับอันตรายจากการให้ถ้อยคำ ให้ข้อมูล หรือแจ้งเบาะแสให้แก่หน่วยงานภาครัฐ

สำหรับปัญหาและอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นเมื่อนำมาตรการการคุ้มครองพยานมาใช้ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ เนื่องจากจำนวนบุคลากรและงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐไม่เพียงพอต่อการให้ความคุ้มครอง และการขาดแคลนอุปกรณ์เครื่องมือในการให้ความคุ้มครองพยานโดยตรงประกอบกับการขาดระเบียบปฏิบัติที่เป็นแนวทางสำหรับการคุ้มครองพยานของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่โดยตรง รวมทั้งขาดการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับระเบียบมาตรการคุ้มครองพยานเพื่อให้ประชาชนได้รับทราบจากสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ

ดังนั้นการคุ้มครองพยานจึงเป็นมาตรการที่ควรนำมาปฏิบัติใช้อย่างเป็นรูปธรรมอย่างรวดเร็วและชัดเจน ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่พยานและเป็นการสร้างเครือข่ายภาคประชาชนในการให้ความร่วมมือป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาครัฐอีกด้วย

คำสำคัญ : การคุ้มครองพยาน, การป้องกัน
และปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ

■ บทสรุปงานวิจัย

หลักการและเหตุผล

การทุจริตคอร์รัปชันหรือการฉ้อราษฎร์บังหลวงเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจที่ฝังรากลึกอยู่ในสังคมไทยมาอย่างยาวนาน และเป็นปัญหาเรื้อรังที่แก้ไขได้ยาก เนื่องจากโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรมของไทยมีลักษณะที่เอื้อต่อการขยายตัวของการทุจริตในทุกรูปแบบ กล่าวคือ โครงสร้างทางเศรษฐกิจของไทยเป็นระบบทุนนิยม ประชาชนตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของกระแสบริโภคนิยม ระบบเศรษฐกิจของประเทศถูกผูกขาดโดยกลุ่มทุนธุรกิจขนาดใหญ่ โครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรมเป็นระบบอุปถัมภ์ที่ยอมรับในระบบอำนาจนิยม ประชาชนยึดมั่นในค่านิยมที่ยกย่องและเกรงกลัวผู้มีอำนาจ มีตำแหน่ง มียศถาบรรดาศักดิ์ ในขณะที่ผู้มีอำนาจ มีตำแหน่งหน้าที่ราชการให้การยกย่องสรรเสริญคนที่มีฐานะร่ำรวยมากกว่าคนที่ทำความดี มีความซื่อสัตย์ สุจริต โครงสร้างการเมืองของไทยถูกครอบงำด้วยอิทธิพลของนักธุรกิจการเมืองและนักเลือกตั้งมาโดยตลอด ซึ่งสถิติผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

แห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ 2552 ระหว่างเดือนตุลาคม พ.ศ.2551 ถึงเดือนกันยายน พ.ศ.2552 พบว่า สถิติเรื่องการกล่าวหาหรือเหตุอันควรสงสัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ทั้งหมด 3,022 เรื่อง (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2555)

โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันกลายเป็นปัญหาสังคมที่ถูกอภิปรายอย่างกว้างขวางทั่วโลก ซึ่งประเทศไทยถูกจัดลำดับโดยกลุ่มนักธุรกิจต่างประเทศว่าเป็นประเทศที่มีการคอร์รัปชันสูงสุดอยู่ในลำดับต้นของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก หากเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ประเทศไทยมีการคอร์รัปชันค่อนข้างมาก โดยสังเกตได้จากคะแนนความโปร่งใสที่จัดโดยองค์การความโปร่งใสนานาชาติ ประเทศไทยได้คะแนนความโปร่งใส เพียง 3.5 จากคะแนนเต็ม 10 และอยู่ในอันดับที่เกือบ 80 ของโลก โดยเฉพาะการคอร์รัปชันในภาครัฐเพิ่มมากขึ้นจากปี 2550 ที่มีเพียงร้อยละ 10 เพิ่มสูงขึ้นถึงร้อยละ 50 ในปัจจุบัน มีมูลค่าถึง 2 แสนล้านบาท (กรุงเทพธุรกิจออนไลน์, 2554) และสถานการณ์การทุจริตคอร์รัปชันไทยมีแนวโน้มสูงขึ้น สังเกตได้จากผลการสำรวจของหอการค้าไทยระหว่างเดือนธันวาคม พ.ศ. 2554 ถึงเดือนมกราคม พ.ศ. 2555

พบว่า ดัชนีสถานการณ์คอร์รัปชันไทย (Thai CSI) เดือนธันวาคม 2554 อยู่ที่ 3.6 จากเดือนมิถุนายน 2554 อยู่ที่ 3.4 และเดือนธันวาคม 2553 อยู่ที่ 3.5 ซึ่งหมายถึงประเทศไทยยังมีปัญหาคอร์รัปชันในระดับรุนแรงและสถานการณ์แย่ลง นอกจากนี้ ผลสำรวจส่วนใหญ่ 74% เห็นว่าการทุจริตใกล้ตัวและควรเข้าไปร่วมดูแล โดยเห็นด้วยต่อการเลิกการจ่ายเงินสินบนหรือเงินพิเศษ และจะให้ความร่วมมือในการแจ้งเบาะแสปัญหาการทุจริตมากขึ้น ซึ่งส่วนใหญ่เชื่อมั่นต่อประสิทธิภาพการทำงานในการต่อต้านการคอร์รัปชันของรัฐบาลของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ในระดับปานกลาง แต่เชื่อมั่นในภาคเอกชนมากขึ้น โดยส่วนใหญ่ 81% ยินดีในการมีส่วนร่วม ผลการสำรวจดังกล่าวสอดคล้องกับผลการสำรวจของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ซึ่งสำรวจความคิดเห็นจากประชาชนทั่วประเทศ จำนวน 2,209 คน ในหัวข้อการทุจริตคอร์รัปชัน พบว่า รูปแบบการทุจริตคอร์รัปชันของประเทศไทยที่ประชาชนคิดว่ามีมากที่สุด 36.88% เห็นว่า การให้เงินติดสินบน 28.80% เห็นว่า เลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่ง 17.84% เห็นว่า ให้เครื่องประดับของมีค่า 16.15% เห็นว่า การให้บ้าน รถ ที่ดิน และ 0.33% มีความเห็นอื่น ๆ เช่น พาไปเลี้ยงอาหาร ให้ตัวเครื่องบิน เทียวต่างประเทศ เป็นต้น การรับรู้ของประชาชนเรื่องการ

ทุจริตคอร์รัปชัน 42.80% รับรู้จากข่าวของสื่อมวลชน 32.38% รับรู้จากการบอกเล่า และ 24.82% พบเห็นด้วยตนเอง ส่วนเรื่องความมั่นใจของประชาชนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการปราบปรามทุจริตคอร์รัปชัน 54.92% ไม่ค่อยมั่นใจ เพราะนิสัยคนไทยยึดติดอยู่กับเงินและอำนาจ เจ้าหน้าที่รัฐอาศัยช่องโหว่ของกฎหมายทำการทุจริตภาครัฐไม่เด็ดขาด ขณะที่ 27.29% ไม่มั่นใจเลย เพราะการทุจริตคอร์รัปชันเป็นปัญหาที่ฝังรากลึกของสังคมไทย มีการรณรงค์ปราบปรามมาแล้วหลายครั้งแต่ก็ไม่ได้ผล แต่ 14.54% ค่อนข้างมั่นใจ เพราะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีมาตรการการตรวจสอบที่เข้มงวด รัฐบาลมีนโยบายชัดเจนไม่ปกปิดข้อมูลข่าวสารกับประชาชน และ 3.25% มั่นใจว่าปราบปรามได้แน่นอน เพราะหากทุกฝ่ายให้ความร่วมมืออย่างจริงจังและช่วยกันตรวจสอบการทำงานต่างๆ ให้มีความโปร่งใสมากขึ้น (กรุงเทพธุรกิจออนไลน์, 2555)

อย่างไรก็ตาม การคาดหวังให้ปัญหาอาชญากรรมหรือปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันหมดไปจากสังคมคงเป็นเรื่องที่เป็นไปได้ค่อนข้างยาก เพราะสังคมประกอบไปด้วยพลเมืองดีและไม่ดี แต่หากพลเมืองส่วนใหญ่ในสังคมตระหนักถึงปัญหาและเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลเป็นหูเป็นตาให้กับเจ้าหน้าที่รัฐ อาทิ เห็นอะไรที่ผิดปกติเป็นสิ่งผิดกฎหมายก็แจ้งเจ้าหน้าที่

รัฐเพื่อป้องกันเหตุที่อาจจะเกิดขึ้น หรือแจ้งข้อมูลเบาะแสให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นช่องทางให้เจ้าหน้าที่ของภาครัฐ สามารถป้องกันและปราบปรามการก่อปัญหาอาชญากรรมต่าง ๆ ในสังคมได้ ทั้งนี้ กระทรวงยุติธรรมในฐานะที่เป็นหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม และมีภารกิจหลักส่วนหนึ่ง คือ การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ซึ่งประกอบด้วยหน่วยงานต่าง ๆ จำนวนมาก แต่หน่วยงานหนึ่งในกระทรวงยุติธรรมที่ทำหน้าที่โดยตรงในการป้องกันปราบปรามการทุจริต คือ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.) และเมื่อวันที่ 26 ธันวาคม พ.ศ.2554 ที่ผ่านมา สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐประกาศระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐว่าด้วยมาตรการคุ้มครองเบื้องต้นตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2554 ซึ่งเป็นระเบียบเกี่ยวกับมาตรการในการคุ้มครองเบื้องต้นแก่ผู้กล่าวหา ผู้เสียหาย ผู้ทำคำร้อง ผู้ร้องทุกข์ กล่าวโทษ ผู้ให้ถ้อยคำ หรือผู้ที่แจ้งเบาะแส หรือข้อมูลใดเกี่ยวกับการทุจริตในภาครัฐ หรือข้อมูลอื่นอันเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบ

ปรามการทุจริต (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ, 2554) จากข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นว่าหน่วยงานดังกล่าวนี้ทำหน้าที่โดยตรงในการรับข้อมูลและตรวจสอบการกระทำประพฤตินิยมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และปัจจุบันนี้มีระเบียบว่าด้วยมาตรการคุ้มครองเบื้องต้นสำหรับพยานออกมาบังคับใช้แล้ว ดังนั้นการศึกษารังนี้ผู้ศึกษาจึงต้องการศึกษาการคุ้มครองพยานในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ทั้งนี้เพื่อศึกษาว่าความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ในการคุ้มครองพยานในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐเป็นอย่างไร รวมทั้งศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่อาจจะเกิดขึ้นเมื่อนำมาตรการการคุ้มครองพยานมาใช้ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันมากยิ่งขึ้นด้วย

■ วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ในการคุ้มครองพยานในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่อาจจะเกิดขึ้นเมื่อนำมาตรการการคุ้มครองพยานมาใช้ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ

■ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการคุ้มครองพยาน

1. ประเภทของพยาน จัดประเภทของพยานได้ 3 ประเภท ได้แก่ (กอบเกียรติ กสิวิวัฒน์, 2550)

ก. พยานบุคคล หมายถึง บุคคลที่มาให้การด้วยวาจาเพื่อที่จะเปิดเผยถึงการรับรู้ของตนเกี่ยวกับข้อเท็จจริงโดยการให้ถ้อยคำซึ่งการรับรู้

ข. พยานเอกสาร หมายถึง ข้อความใด ๆ ที่ศาลอาจอ่านดูได้จากลายลักษณ์อักษรหรือเครื่องหมายใด ๆ เป็นการสื่อถึงความหมายอันปรากฏอยู่บนกระดาษหรือวัตถุอื่นใดซึ่งคู่ความเสนอต่อศาลเพื่อใช้ข้อความหรือเครื่องหมายนั้น ๆ ในการแสดงความหมายที่จะสื่อต่อศาลเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริง

ค. พยานวัตถุ หมายถึง สิ่งของที่คู่ความอ้างเป็นพยาน ซึ่งได้แก่ สิ่งที่มีรูปร่างรวมทั้งคนที่มีชีวิตและซากศพ

2. ความสำคัญของพยาน สามารถสรุปถึงความสำคัญของพยานบุคคลในคดีอาญาดังนี้ (ประยุทธ์ แก้วภักดี, 2542: 12-13)

ก. ประสิทธิภาพในการดำเนินคดีอาญา คือ การที่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาสามารถบรรลุเป้าหมายของการ

ดำเนินคดีอาญา นั่นคือ การพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหาหรือจำเลย ดังนั้นการให้ได้มาซึ่งพยานบุคคลซึ่งมีบทบาทสำคัญในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงต่าง ๆ จึงมีความสำคัญ

ข. การค้นหาความจริงเพื่อประโยชน์ต่อกระบวนการยุติธรรม จึงจำเป็นที่แต่ละฝ่ายจะต้องแสวงหาพยานหลักฐานต่าง ๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งในการบริหารและรักษาไว้ซึ่งสภาพของสังคม ทุกรัฐย่อมมีสิทธิที่จะกำหนดภาระหน้าที่ให้กับสมาชิกในสังคม การเป็นพยานของประชาชนนั้นมีความสำคัญมากต่อกระบวนการยุติธรรม

ค. ความสำคัญต่อการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานในคดีอาญา พยานบุคคลเป็นส่วนที่มีความสำคัญต่อการพิสูจน์ความผิด เนื่องจากโดยส่วนใหญ่ความผิดอาญาจะเป็นเรื่องของการกระทำของบุคคลต่อบุคคล จึงจำเป็นต้องหาผู้รู้เห็นเหตุการณ์มาให้การในข้อเท็จจริง

ง. การควบคุมความสงบเรียบร้อยต่อสังคม การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีที่มีประสิทธิภาพโดยสามารถนำผู้กระทำผิดมาลงโทษหรือในกรณีที่สามารถพิสูจน์ได้ว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์ส่งผลให้เกิดความยุติธรรมในสังคม และพยานบุคคลเป็นส่วนสำคัญในการให้ได้มาซึ่งการค้นหาความจริง

แนวคิดการคุ้มครองพยานในต่างประเทศ

ประเทศที่พัฒนาแล้วหลายประเทศเล็งเห็นถึงความจำเป็นของการให้ความคุ้มครองพยานบุคคล ประเทศสหรัฐอเมริกาจัดได้ว่าเป็นประเทศหนึ่งที่มีมาตรการในการคุ้มครองพยานที่เป็นระบบก้าวหน้าและซับซ้อนที่สุด โดยในปี ค.ศ. 1970 สหรัฐอเมริกาได้ตราพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรม (The Organized Crime Control Act) พบว่ามีหน่วย United States Marshals Service ของรัฐบาลสหรัฐอเมริกาเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินการภายใต้โครงการให้ความคุ้มครองพยาน (Witness Protection Program) หรือ WPP. ต่อมาในปี ค.ศ. 1984 สภาคองเกรสได้ให้ความเห็นชอบผ่านพระราชบัญญัติคุ้มครองและป้องกันพยาน (The Witness Security Act) ให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมในการให้ความคุ้มครองป้องกันพยานสำคัญในคดีทั่ว ๆ ไป

แนวคิดการคุ้มครองพยานในประเทศไทย

ประเทศไทยได้ยกร่างกฎหมาย พระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 ในระหว่าง ปีพ.ศ. 2544 - 2545 และสำเร็จมีผลบังคับใช้ใน ปี พ.ศ. 2546 โดยมีสำนักงานคุ้มครองพยาน

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรมเป็นหน่วยงานรับผิดชอบ และในปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.) ประกาศระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ว่าด้วยมาตรการคุ้มครองเบื้องต้นตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2554 ซึ่งเป็นระเบียบเกี่ยวกับมาตรการในการคุ้มครองเบื้องต้นแก่ผู้กล่าวหา ผู้เสียหาย ผู้ทำคำร้อง ผู้ร้องทุกข์ กล่าวโทษ ผู้ให้ถ้อยคำ หรือผู้ที่แจ้งเบาะแส หรือข้อมูลใดเกี่ยวกับการทุจริตในภาครัฐ หรือข้อมูลอื่นอันเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

■ วิธีการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยได้จัดแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 การศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร โดยการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและศึกษาค้นคว้าจากหนังสือตำราทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง บทความ วิทยานิพนธ์ งานวิจัย และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ส่วนที่ 2 การศึกษาโดยการสัมภาษณ์ โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างจากบุคคลที่มีความรู้และมีประสบการณ์หรือดำเนินการเกี่ยวกับการคุ้มครองพยาน ในความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ในการคุ้มครองพยานในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ และประเด็นปัญหาและอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นเมื่อนำมาตรการการคุ้มครองพยานมาใช้ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ

■ บัณฑิตพบ

ส่วนที่ 1 ศึกษาความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ในการคุ้มครองพยานในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ

ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ในการคุ้มครองพยานในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ จากการศึกษาพบว่า การคุ้มครองพยานเป็นสิ่งที่จำเป็นและมีความสำคัญเป็นอย่างมาก เนื่องจากพยาน เป็นกลุ่มบุคคลที่มีความเสี่ยงต่อการได้รับผลกระทบและได้รับอันตรายจากการให้ถ้อยคำ ให้ข้อมูล หรือแจ้งเบาะแสให้แก่หน่วยงานภาครัฐ ดังนั้นการคุ้มครองพยานจึงเป็นมาตรการที่ควรนำมาปฏิบัติใช้อย่างเป็นรูปธรรมอย่างรวดเร็วและชัดเจน ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่พยานและเป็นการสร้างเครือข่ายภาคประชาชนในการให้ความร่วมมือป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐอีกด้วย

ส่วนที่ 2 ปัญหาและอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นเมื่อนำมาตรการการคุ้มครองพยานมาใช้ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักจากบุคคลที่มีความรู้และมีประสบการณ์หรือดำเนินการเกี่ยวกับการคุ้มครองพยาน พบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นเมื่อนำมาตรการการคุ้มครองพยานมาใช้ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ คือ ปัญหาเรื่องจำนวนบุคลากรที่มีจำนวนไม่เพียงพอต่อการให้ความคุ้มครองรวมทั้งบุคลากรที่จะทำหน้าที่ในการให้ความคุ้มครองพยานไม่มีความรู้ ความชำนาญในเรื่องดังกล่าวโดยเฉพาะ ย่อมส่งผลกระทบต่อความไว้วางใจและเชื่อมั่นในการรับความคุ้มครองของพยานด้วย จึงอาจจะเป็นปัญหาและอุปสรรคประเด็นหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง

นอกจากนี้ อาจจะมีอุปสรรคในเรื่องงบประมาณจากหน่วยงานไม่เพียงพอต่อการให้ความคุ้มครอง และปัญหาด้านการขาดแคลนอุปกรณ์เครื่องมือในการให้ความคุ้มครองพยานอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม เมื่อนำมาตรการการคุ้มครองพยานมาใช้ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ อาจจะทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อ การคุ้มครองพยานให้ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ทั้งนี้เนื่องมาจากการขาดการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับมาตรการการ

คุ้มครองพยาน รวมทั้งหน่วยงานของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องไม่แจ้งความคืบหน้าของคดีหรือเรื่องราวที่ร้องเรียนหรือแจ้งเบาะแส ซึ่งส่งผลให้ประชาชนหรือผู้ให้ข้อมูลขาดความเชื่อมั่นและไม่วางใจต่อการทำงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

■ บัณฑิตปริยาย

1. การอภิปรายผลการวิจัยที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structural Interviewing Guidelines) จากบุคคลที่มีความรู้และมีประสบการณ์หรือดำเนินการเกี่ยวกับการคุ้มครองพยานได้ถูกกำหนดเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 2 ประเด็นหลักที่สำคัญ คือ ประเด็นแรกจะอธิบายถึงความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ในการคุ้มครองพยานในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ อีกประเด็นจะอภิปรายถึงปัญหาและอุปสรรคที่อาจจะเกิดขึ้นเมื่อนำมาตรการการคุ้มครองพยานมาใช้ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำเสนอดังนี้

1.1 ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ในการคุ้มครองพยานในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ

ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ในการคุ้มครองพยานในการป้องกันและปราบ

ปรามการทุจริตในภาครัฐ จากการศึกษาพบว่า การคุ้มครองพยานเป็นสิ่งที่จำเป็นและมีความสำคัญเป็นอย่างมาก เนื่องจากพยาน เป็นกลุ่มบุคคลที่มีความเสี่ยงต่อการได้รับผลกระทบและได้รับอันตรายจากการให้ถ้อยคำ ให้ข้อมูลหรือแจ้งเบาะแสให้แก่หน่วยงานทางภาครัฐ ดังนั้นการคุ้มครองพยานจึงเป็นมาตรการที่ควรนำมาปฏิบัติใช้อย่างเป็นรูปธรรมอย่างรวดเร็วและชัดเจน ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่พยานและเป็นการสร้างเครือข่ายภาคประชาชนในการให้ความร่วมมือป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาครัฐอีกด้วย

สอดคล้องกับทฤษฎีเรื่องการตรวจสอบเพื่อค้นหาและพิสูจน์ความจริงของคดี (Examination Doctrine) ซึ่งมีวัตถุประสงค์อยู่ 3 ประการ นั่นคือ การคุ้มครองส่วนได้ส่วนเสียของสังคม ได้แก่ ความมั่นคงปลอดภัย ความสงบเรียบร้อยและความยุติธรรม โดยการกำหนดมาตรการหลักเกณฑ์และวิธีการที่จะเอาตัวรอดและการคุ้มครองส่วนได้ส่วนเสียของบุคคล ได้แก่ การให้หลักประกันเกี่ยวกับความคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลไม่ว่าจะเป็นผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลยหรือพยาน รวมทั้งการคุ้มครองส่วนได้ส่วนเสียร่วมกันของสังคมและบุคคล

ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐว่าด้วยมาตรการคุ้มครองเบื้องต้นตามกฎหมายว่า

ด้วยมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2554 (หมวด 3 วิธีการคุ้มครอง ข้อ 15) ให้เจ้าพนักงานที่ได้รับมอบหมายดำเนินการให้การคุ้มครองความปลอดภัยให้เหมาะสมแก่สถานะและสภาพของพยานและลักษณะของคดีที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งมีอำนาจเปลี่ยนแปลงการคุ้มครองความปลอดภัยโดยอาจดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ (1) จัดเจ้าพนักงานเป็นชุดคุ้มครองความปลอดภัยให้กับพยานหรือบุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพยานให้ได้รับความปลอดภัยอันเป็นผลมาจากการที่จะมาหรือได้มาเป็นพยาน (2) จัดให้พยานอยู่ในสถานที่เหมาะสมอันเป็นที่อยู่อาศัยประจำของพยานหรือของบุคคลอื่นที่พยานไว้วางใจ หรือที่ส่วนราชการของสำนักงานซึ่งมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการคุ้มครองพยานกำหนดโดยให้พยานได้รับความปลอดภัยมากที่สุด (3) ปกปิดและรักษาความลับที่เกี่ยวกับชื่อตัว ชื่อสกุล ที่อยู่ ภาพ หรือข้อมูลอย่างอื่นที่สามารถระบุตัวพยานในการคุ้มครองความปลอดภัยพยาน (4) ดำเนินการอื่นใดเพื่อให้พยานได้รับความช่วยเหลือหรือได้รับการคุ้มครองตามที่เห็นสมควรโดยอาจประสานงานกับหน่วยงานอื่นให้การคุ้มครองพยาน

นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับการศึกษาของเอนก อะนันทวรรณ (2544) พบว่า การให้ความคุ้มครองพยานบุคคล

โดยใช้มาตรการทางกฎหมายนั้นถือได้ว่าเป็นกลไกหรือแนวทางที่จะก่อให้เกิดหลักประกันให้กับประชาชนและพนักงานเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งยังช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาของประชาชนต่อกระบวนการยุติธรรม ทำให้สังคมได้ตระหนักและเล็งเห็นถึงความสำคัญของพยานบุคคลอันจะก่อให้เกิดความเป็นธรรมขึ้นในสังคมได้อย่างแท้จริง

ประกอบกับการศึกษาของ ณัฐวุฒิ เสริมมัย (2547) พบว่า พนักงานสอบสวนมีความรู้สึกว่าจะผลที่จะได้รับจากการมีพระราชบัญญัติคุ้มครองพยาน พ.ศ. 2546 เป็นปัจจัยหนึ่งที่นำมาซึ่งความเปลี่ยนแปลงของกระบวนการยุติธรรมและมีสาระสำคัญในการให้ความคุ้มครองพยานและมีหน่วยงานที่เข้าร่วมดำเนินการและรับผิดชอบอย่างชัดเจน โดยเฉพาะในส่วนของมาตรการที่มีการแยกเป็นมาตรการทั่วไป มาตรการพิเศษ หน่วยงานที่รับผิดชอบในกรณีต่าง ๆ ตลอดจนค่าตอบแทนและการปฏิบัติที่เหมาะสมต่อพยาน ในขณะที่บทบาทของพนักงานสอบสวนเป็นส่วนหนึ่งที่มีการกำหนดหน้าที่ในการคุ้มครองพยานบุคคล โดยมุ่งเน้นพัฒนาและปฏิรูปสถานการณ์ปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนให้เป็นระบบเปิดที่มีความรวดเร็วเสมอภาค เป็นธรรม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการคุ้มครองพยานให้ทันกับกระแสโลกาภิวัตน์และเหมาะสมกับสภาพการณ์ที่

ประเทศไทยมีรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันซึ่งมีวัตถุประสงค์สำคัญ คือ “บุคคลซึ่งเป็นพยานในคดีอาญามีสิทธิได้รับความคุ้มครองการปฏิบัติที่เหมาะสมและค่าตอบแทนที่จำเป็นและสมควรจากรัฐ”

รวมทั้งการศึกษาของ ช่อทิพย์ สุขเนาวรัตน์ (2549) พบว่า การคุ้มครองพยานเป็นการให้ความปลอดภัยแก่พยานและพยานควรได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานในการคุ้มครองเพื่อความมั่นคงในชีวิต ทรัพย์สิน และร่างกาย

1.2 ปัญหาและอุปสรรคที่อาจจะเกิดขึ้นเมื่อนำมาตรการการคุ้มครองพยานมาใช้ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักจากบุคคลที่มีความรู้และมีประสบการณ์หรือดำเนินการเกี่ยวกับการคุ้มครองพยานพบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่อาจจะเกิดขึ้นเมื่อนำมาตรการการคุ้มครองพยานมาใช้ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ คือ ปัญหาเรื่องจำนวนบุคลากรที่มีจำนวนไม่เพียงพอต่อการให้ความคุ้มครอง รวมทั้งบุคลากรที่จะทำหน้าที่ในการให้ความคุ้มครองพยานไม่มีความรู้ ความชำนาญในเรื่องดังกล่าวโดยเฉพาะ ย่อมส่งผลกระทบต่อความไว้วางใจและเชื่อมั่นในการรับความคุ้มครองของพยานด้วย จึงอาจจะเป็นปัญหาและอุปสรรคประเด็นหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง

นอกจากนี้ อาจจะประสบปัญหาในเรื่องงบประมาณจากหน่วยงานไม่เพียงพอต่อการให้ความคุ้มครองและปัญหาด้านการขาดแคลนอุปกรณ์เครื่องมือในการให้ความคุ้มครองพยานอีกด้วย

ปัญหาในเรื่องต่างๆ ดังกล่าวข้างต้นล้วนแต่เป็นอุปสรรคต่อการให้การคุ้มครองพยานทั้งสิ้น จากการศึกษาของเดชรพี คงดี (2546) ที่ผ่านมาพยานในคดีอาญาของประเทศไทยยังไม่ได้รับการคุ้มครองจากรัฐเท่าที่ควร เนื่องจากการไม่มีกฎหมายระเบียบ หรือมาตรการบัญญัติให้อำนาจไว้ รวมทั้งบุคลากรที่จะมาปฏิบัติงานให้การคุ้มครองพยานมีจำนวนไม่เพียงพอ และงบประมาณในการคุมพยานซึ่งใช้ในการรักษาความปลอดภัยให้กับพยานบุคคลในแต่ละคดี มีค่าใช้จ่ายที่สูงมาก ซึ่งเงินที่ได้รับจากการสนับสนุนของรัฐมีจำนวนไม่เพียงพอ สอดคล้องกับการศึกษาของธีระยุทธ สุทธิพนไพศาล (2551) พบว่า ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานคุ้มครองพยาน ได้แก่ ด้านงบประมาณ ด้านความร่วมมือในการให้ปากคำของพยานบุคคล ด้านระยะเวลาที่ปฏิบัติงานด้านการสืบสวนสอบสวน ด้านความคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนสายงาน ด้านจำนวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ด้านระยะเวลาในการรับราชการตำรวจ และชั้นยศ

และสอดคล้องกับการศึกษาของ สุทธิชัย หล่อตระกูล (2553) พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการคุ้มครองพยานบุคคลในคดีอาญาตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 ได้แก่ หนึ่ง อัตรากำลังพลไม่เพียงพอ ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างต่อเนื่องและเต็มที่ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ตามภารกิจด้านอื่น ๆ ด้วย สอง งบประมาณ เครื่องมือ เครื่องใช้ น้ำมันเชื้อเพลิงไม่เพียงพอ ไม่สามารถเบิกจ่ายได้ทันทีเมื่อต้องปฏิบัติหน้าที่คุ้มครองพยานและไม่เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน สาม การประสานการปฏิบัติงานคุ้มครองพยานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ยังไม่ชัดเจนและเป็นไปอย่างล่าช้า ควรมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับผิดชอบโดยตรง สี่ กฎหมาย ระเบียบ และแนวทางการปฏิบัติการคุ้มครองพยานยังไม่ชัดเจน และในการคุ้มครองพยานในระยะยาวควรใช้เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบโดยตรง ไม่ควรใช้จากหน่วยงานหลักเพราะเป็นการเสียกำลังของหน่วย ทำให้งานในหน้าที่รับผิดชอบได้รับความเสียหาย

เช่นเดียวกับการศึกษาของช่อทิพย์ สุขเนาวรัตน์ (2549) การคุ้มครองพยานไม่บรรลุผลตามพระราชบัญญัติการคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ.2546 ก็เนื่องมาจากประมาณค่าใช้จ่ายในการคุ้มครองพยาน ที่ต้องมีการใช้จ่ายในการจ่ายค่าที่พัก อาหาร และค่าเลี้ยงชีพ ค่าเดินทางมา

ศาลของพยานหรือของพนักงานสอบสวนที่มีไม่เพียงพอ จึงทำให้การคุ้มครองพยานสามารถทำได้ในช่วงระยะหนึ่งของกระบวนการดำเนินคดีเท่านั้น

รวมทั้งการศึกษาของนิโรจน์ ผลบุญ (2550) พบว่า อำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนในการคุ้มครองพยานยังมีอุปสรรคและปัญหาข้อบกพร่องต่าง ๆ ในการคุ้มครองพยานบุคคลในคดีอาญา ได้แก่ ปัญหาการไม่มีอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนในการคุ้มครองพยาน ปัญหาในเรื่องความไม่ชัดเจนในเรื่องอำนาจหน้าที่ ปัญหาของพนักงานสอบสวนในการคุ้มครองพยานที่จะต้องได้รับความยินยอมก่อน ปัญหาการรับรู้สิทธิของพยาน ปัญหาในการใช้ดุลยพินิจในการบังคับใช้มาตรการพิเศษในการคุ้มครองพยานในคดีอาญา และปัญหาการขาดหน่วยงานโดยเฉพาะเพื่อปฏิบัติหน้าที่คุ้มครองพยาน

ประกอบกับการศึกษาของ เอนก อะนันทวรรณ (2544) พบว่า เรื่องงบประมาณนั้นรัฐไม่ได้จัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแต่ละหน่วยงานจึงต้องรับภาระค่าใช้จ่ายเป็นเหตุให้การปฏิบัติเป็นไปด้วยความยากลำบาก

สุดท้าย ปัญหาและอุปสรรคที่อาจจะเกิดขึ้นสอดคล้องกับการศึกษาของ สุพจน์ หน่อคำ (2544) พบว่า ปัญหาและอุปสรรค

ในการคุ้มครองพยาน ได้แก่ กำลังพลที่ขาดแคลน ความขาดแคลนด้านงบประมาณ

นอกจากนี้ เมื่อนำมาตรการการคุ้มครองพยานมาใช้ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ อาจเกิดปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อการคุ้มครองพยานให้ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ทั้งนี้เนื่องมาจากการขาดการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับมาตรการการคุ้มครองพยาน รวมทั้งหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องไม่แจ้งความคืบหน้าของคดีหรือเรื่องราวที่ร้องเรียนหรือแจ้งเบาะแส ซึ่งส่งผลให้ประชาชนหรือผู้ให้ข้อมูลขาดความเชื่อมั่นและไม่ไว้วางใจต่อการทำงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

สอดคล้องกับการศึกษาของ Lisa Zipparo (2006) ซึ่งพบว่า ประชาชนที่มีรายได้น้อยและไม่มี ความรับผิดชอบโดยตรงเกี่ยวกับการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันจะถูกขัดขวางต่อการแจ้งข้อมูลการทุจริต ส่งผลให้ประชาชนเกิดทัศนคติเชิงลบต่อการรายงานการทุจริต

2. การอภิปรายผลการวิจัยจากความคิดเห็นของผู้วิจัย

จากความคิดเห็นของผู้วิจัยเห็นว่า หลักเกณฑ์ กฎหมาย หรือระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองพยาน มีความเหมาะสมหรือจุดแข็งในประเด็นที่มีเจ้าหน้าที่ซึ่งมีอำนาจ

หน้าที่ในการคุ้มครองพยานหลายหน่วยงาน ส่งผลให้เกิดการแบ่งงานกันทำตามภาระหน้าที่ของหน่วยงานโดยตรง นอกจากนี้ ยังมีความเหมาะสมในประเด็นที่หลักเกณฑ์ กฎหมาย หรือระเบียบ มีการระบุถึงวิธีการคุ้มครองพยานอย่างชัดเจน รวมทั้งมีการระบุระยะเวลาในการให้ความคุ้มครองและหลักเกณฑ์ในการยกเลิกการคุ้มครองพยานไว้อย่างชัดเจน

แต่ทั้งนี้ หลักเกณฑ์ กฎหมาย หรือระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองพยานนั้น ผู้วิจัยเห็นว่ายังคงมีปัญหาและอุปสรรคในด้านจำนวนบุคลากรที่ทำหน้าที่ให้การคุ้มครองพยานไม่เพียงพอ ส่งผลให้การคุ้มครองพยานอาจจะไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งช่วงเวลาที่พยานเดินทางเพื่อให้ปากคำหรือให้การในชั้นศาลต้องเดินทางโดยลำพัง ซึ่งผู้ถูกกล่าวหาอาจจะใช้ช่วงเวลาดังกล่าวนี้นำร้ายพยานได้ นอกจากนี้ อุปสรรคในการคุ้มครองพยานรวมถึงอาวุธปืนและเครื่องกระสุนยังมีจำนวนไม่เพียงพอและยังขาดงบประมาณในการจัดซื้ออุปกรณ์ดังกล่าว ปัญหาและอุปสรรคอีกประเด็นเกี่ยวกับการคุ้มครองพยาน นั่นคือ เจ้าหน้าที่ซึ่งทำหน้าที่ในการคุ้มครองพยานมีความสนิทรู้จักคุ้นเคยกับผู้ถูกกล่าวหาหรือผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่น จึงนับเป็นอุปสรรคที่สำคัญที่ส่งผลต่อการคุ้มครองพยานได้

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคดังกล่าว ว่าควรเพิ่มจำนวนบุคลากรและงบประมาณให้เพียงพอต่อการคุ้มครองพยาน รวมทั้งควรจัดอบรมให้ความรู้แก่บุคลากรหรือเจ้าหน้าที่คุ้มครองพยานเพื่อสร้างความเข้าใจถึงเจตนารมณ์และกระบวนการอย่างชัดเจน นอกจากนี้ ควรคัดกรองหรือสร้างจิตสำนึกให้เจ้าหน้าที่หรือบุคลากรมีความยุติธรรม และปฏิบัติหน้าที่อย่างโปร่งใสที่สำคัญควรมีการระบุโทษแก่ผู้ละเมิดการคุ้มครองพยานหรือผู้ที่ทำร้ายพยานไว้ให้แน่นอน ชัดเจน เพื่อเป็นการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐอย่างแท้จริง

นอกจากนี้ ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับทราบและส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจในประเด็นการคุ้มครองพยาน และควรสร้างค่านิยมให้แก่เด็กและเยาวชนในการร่วมรณรงค์การต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันด้วย

■ ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐควรมีนโยบายหรือมาตรการเกี่ยวกับการคุ้มครองพยานอย่างชัดเจน รวดเร็วและทันเหตุการณ์

1.2 ควรเพิ่มจำนวนบุคลากรและงบประมาณให้เพียงพอต่อการคุ้มครองพยาน

1.3 ควรจัดอบรมให้ความรู้แก่บุคลากรหรือเจ้าหน้าที่คุ้มครองพยาน เพื่อสร้างความเข้าใจถึงเจตนารมณ์และกระบวนการของระเบียบฉบับนี้ นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลหลักเสนอแนะอีกว่าควรจัดทำคู่มือปฏิบัติ โดยแยกเป็นผู้ปฏิบัติเบื้องต้นในการคุ้มครองพยาน โดยนำหลักเกณฑ์กฎหมาย หรือระเบียบอื่นที่เกี่ยวข้องมาเชื่อมโยงให้เข้ากับระเบียบฉบับนี้ ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างแนวทางในการปฏิบัติให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

1.4 เพิ่มการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับทราบและส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจในประเด็นการคุ้มครองพยานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ รวมทั้งการจัดทำแผ่นพับหรือคู่มือเกี่ยวกับขั้นตอนการแจ้งข้อมูลหรือเบาะแสเกี่ยวกับการทุจริตในภาครัฐให้แก่ประชาชน

1.5 การจัดให้มีการอบรมเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันให้แก่เด็กและเยาวชน ประชาชนทั่วไป พร้อมทั้งการเฝ้าระวังและการให้ข้อมูลข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันที่เกิดขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาวิจัยภายหลังการนำระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐว่าด้วยมาตรการคุ้มครองเบื้องต้นตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2554 ไปปฏิบัติใช้เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่แท้จริงและหาแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่อไปในอนาคต

■ บรรณานุกรม

ช่อทิพย์ สุขเนาวรัตน์. (2549). *การคุ้มครองพยานตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ.2546*. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม) คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ณัฐวุฒิ เสริมมัย. (2547). *ความคิดเห็นของพนักงานสอบสวนที่มีต่อการคุ้มครองพยานบุคคล : ศึกษาเฉพาะกรณีกองบังคับการตำรวจนครบาล*. ปรินญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์), มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

เดชรัตน์ คงดี. (2546). *การคุ้มครองพยานในคดีอาญาในชั้นสอบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจกองปราบปราม*. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต คณะ

สังคมสงเคราะห์ศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ธีระยุทธ สุทธิพนไพศาล. (2551). *แนวทางในการคุ้มครองพยานบุคคลในคดีอาญาในชั้นสอบสวน ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ : กรณีศึกษาเจ้าหน้าที่ตำรวจในสังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 9*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (อาชญวิทยาและงานยุติธรรม) คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหิดล.

นิโรจน์ ผลบุญ. (2550). *อำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนกับการคุ้มครองพยานบุคคลในคดีอาญาตามมาตรา 40 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550*. วิทยานิพนธ์ หลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ประยุทธ แก้วภักดี. (2542). *การคุ้มครองความปลอดภัยของพยานบุคคลในคดีอาญา*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

โพลล์ชี้ปัญหาคอร์รัปชันในไทยอยู่ในขั้นรุนแรง. (18 มกราคม 2555). กรุงเทพฯออนไลน์, สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2555, จาก <http://www.bangkokbiznews.com>

สุทธิชัย หล่อตระกูล. (2553). *ปัญหาและอุปสรรคในการคุ้มครองพยานบุคคลในคดีอาญาตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ.2546*. วารสาร

มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาสารคาม; ว.มร., 4 (2) พฤษภาคม - สิงหาคม 2553.

สุพจน์ หน่อคำ. (2544). *บทบาทของตำรวจกับการคุ้มครองพยานในคดีอาญา*. สารนิพนธ์หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารงานยุติธรรม) คณะสังคม-สงเคราะห์ศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สวนดุสิตโพลล์ชี้ประชาชนกว่า 53% เชื่อโกงฟุ้ง. (14 มกราคม 2555). ผู้จัดการออนไลน์, สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2555, จาก <http://www.manageronline.com>

สำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม. (2552). *ข้อมูลสถิติอาชญากรรมภาคประชาชนทั่วประเทศ พ.ศ. 2550*, สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2555, จาก <http://www.oja.go.th>

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ. (2554). *คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ*, สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2555, จาก www.pacc.go.th

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. (2552). *สถิติผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ด้านการปราบปรามการทุจริต ปีงบประมาณ 2552*, สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2555, จาก www.nacc.go.th

อ้างตัวเลขภาครัฐทุจริตคอร์รัปชันหนักถึง 2 แสนล้าน. (29 มิถุนายน 2554). กรุงเทพธุรกิจออนไลน์, สืบค้นเมื่อ 30 ตุลาคม 2554, จาก <http://www.manageronline.com>

เอนก อะนันทวรรณ. (2544). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 : ศึกษากรณีการคุ้มครองพยานในคดีอาญา ตามมาตรา 244. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

Lisa Zipparo. (2006). Factors which deter public officials from reporting corruption, Retrieved 16 October 2012, from <http://www.springerlink.com>

กฎหมาย

ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ว่าด้วยมาตรการคุ้มครองเบื้องต้นตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2554

